

פרשת עקב

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך (ח, י)

המגיד מדובנא זי"ע היה מסביר את גודל ענין ברכת המזון כדרכו - במשל: מעשה באלמן, שהיה לו בן יחיד מאשתו, והיה חביב עליו עד מאד. לימים נשא אשה שנייה, אלמנה אף היא, שהיתה לה בת מנישואיה הראשונים. היה הבעל חושד באשה, שהיא מבכרת את בתה ודואגת לה לכל צרכיה, ומזניחה את בנו במאכלו ובבגדיו. והיתה האשה חושדת בבעלה, שהוא מאיר פניו לבנו ומפנקו ומבכרו על פני בתה.

לאמיתו של דבר צדקו שניהם, שכן אף בלא יודעין האדם קרוב אצל עצמו ובשרו, משום כך שררה מתיחות בביתם ושלום הבית הופר.

לימים גדלו הבן והבת, וההורים נדברו ביניהם להשיאם זה לזו. הקימו בני הזוג בית נאמן בישראל ודאגו האחד לרעהו. והוריהם דאגו לשניהם והרעיפו אליהם אהבה, ומני אז שרר השלום במעונם. ואדרבה, ילדיהם - שהיו קודם לכן סיבה לפירוד הלבבות ביניהם - היו עתה הסיבה להידוק הקשר ולאחווה.

והנמשל: הקב"ה ברא את האדם כשילוב של גוף ונשמה, גשמיות ורוחניות. אבל בין בני זוג אלו שוררת מתיחות מתמדת, כי הנשמה אוהבת את בני טיפוחיה, וחפצה להתעלות ולהזדכך בתורה ובמצוותיה, ואילו הגוף אוהב את מנעמי העולם ואת חמדותיו. אבל קיימת דרך אחת להשכין ביניהם שלום ואחווה, והיא, אם ידע האדם, שכל מזונו וסיפוק רצונותיו ניתנים לו מאת הקב"ה, ויודה לו על מזונו תחילה וסוף, יהיה המזון גורם להכרת הטוב ולעבודת הבורא, או אז ישמחו בו שניהם כאחד! ועל כך באה ההודאה, על הטובה המושלמת והכפולה שבנתינת המזון - ובהכרה בכך "שאתה זן, ומפרנס אותנו תמיד בכל יום, ובכל עת ובכל שעה"!

וכבר סח הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע: בפרקי אבות (ג.ג) שנינו: "שלושה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים". ומפרש רבי עובדיא מברטנורא זי"ע חידוש גדול וכותב: כך שמעתי, כי בברכת המזון שמברכין על השולחן יוצאים ידי חובה ונחשב כאילו אמרו עליו דברי תורה!...

לעומתו, יש מן הפוסקים שקבעו כי צריך ללמוד בעת הסעודה ממש ואין יוצאים בברכת המזון.

ונראה לי ליישב - המשיך בעל החידושי הרי"ם ואמר, שאינם חולקין, אלא רבי עובדיה מברטנורא מדבר באדם שאוכל לפני ה', ובסוף הסעודה מברך ברכת המזון ויודע לפני מי הוא מברך, ונותן הודיה למי שנתן לו המזון - שאין לך דבר תורה גדול מזה!...

מקור: פנינים